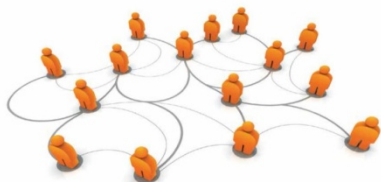

*Διερεύνηση προσωπικών αξιών φοιτησάντων
στην Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και
Τεχνολογικής Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης τα
ακαδημαϊκά έτη 2015-16 και 2016-17*

*Οικονόμου Ανδρέας
Μενεξές Γεώργιος
Γεωργιάδης Μιχάλης*

9^ο πανελλήνιο
συνέδριο
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
με διεθνή συμμετοχή

Θεσσαλονίκη 28-30 Σεπτεμβρίου 2017

Προσωπικές Αξίες

- Όσα πράγματα (ή ιδιότητες, ή θεσμούς, ή αρχές ζωής ή λειτουργίες...) οι άνθρωποι τα θεωρούν σημαντικά για τη ζωή τους ή ζηλευτά και επιθυμούν να τα αποκτήσουν (ή να τα πρεσβεύουν και να τα εφαρμόζουν στη ζωή τους...) αυτά τα **ονομάζουν αξίες** και διακηρύσσουν ή αποδέχονται ότι αυτά «*αξίζουν τον κόπο*» να αποκτηθούν και να υπηρετούν τη ζωή, ώστε να την κάνουν πιο ευχάριστη ή σεβαστή.

Οι προσωπικές αξίες του εκπαιδευτικού

Το αξιακό σύστημα που διέπει την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού αποτελεί το υπόβαθρο

- πάνω στο οποίο διαμορφώνονται οι στάσεις του και
- από το οποίο τροφοδοτούνται οι διαθέσεις και, κυρίως, η επαγγελματική συμπεριφορά του.

Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα βασικά ερωτήματα στα οποία επιχειρούμε απαντήσουμε:

- α) Σε ποιο στάδιο προσωπικής και ηθικής ανάπτυξης βρίσκονται οι φοιτητές της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. στο Ε.Π.ΠΑΙ.Κ. στο Π.Ε.ΣΥ.Π. και στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών;
- β) Είναι συμβατές οι αξίες τους με τους σκοπούς του εκπαιδευτικού συστήματος;
- γ) Επηρεάζονται οι αξίες τους από το κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο στο οποίο ζουν;
- δ) Υπάρχουν διαφορές σε σχέση με προηγούμενες έρευνες;
- ε) Τα πορίσματα της έρευνας μπορούν να συνεισφέρουν δημιουργικά στο έργο των διδασκόντων της ΑΣΠΑΙΤΕ, αλλά και σ' αυτό των συντακτών των προγραμμάτων σπουδών;

Το ερωτηματολόγιο

Για τη διερεύνηση των αξιών χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Οικονόμου, Μενεξέ και Γεωργιάδη των 80 Προσωπικών Αξιών (ΕΠΑ-80).

Οι 80 αξίες περιγράφονται με μια ή δυο λέξεις. Οι ερωτώμενοι επιλέγουν πόσο σημαντική θεωρούν κάθε αξία με βάση πεντάβαθμη κλίμακα: καθόλου, λίγο, κάπως, πολύ, πάρα πολύ.

Υπάρχουν ερωτήσεις για το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, τον αριθμό των παιδιών και την προϋπηρεσία.

Τέλος, υπάρχει ερώτηση επιλογής, από τον κατάλογο των 80, των 5 σημαντικότερων αξιών.

Το δείγμα

Το ερωτηματολόγιο μοιράσθηκε στους φοιτητές /φοιτήτριες του Ε.Π.ΠΑΙ.Κ., του Π.Ε.ΣΥ.Π. και του Π.Μ.Σ. Ο.Δ.Ε. της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. στη Θεσσαλονίκη, οι οποίοι/οποίες φοίτησαν στα προγράμματα τα ακαδημαϊκά έτη 2015-2016 και 2016-2017.

Απάντησαν συνολικά 468 φοιτητές από τους 510 εγγεγραμμένους, 71 % γυναίκες και 29 % άνδρες.

Στατιστική Ανάλυση (1)

Πρώτη φορά τόσα πολλά άτομα στο δείγμα μας. Κρίναμε σκόπιμο να αναλύσουμε τα δεδομένα με τρεις τρόπους

Η AFC έδωσε 17 διαστάσεις, με κριτήριο α Cronbach $\geq 0,70$, που ερμηνεύουν το 74% της ολικής αδράνειας.

Η CatPCA έδωσε 6 διαστάσεις, με κριτήριο α Cronbach $\geq 0,70$, που ερμηνεύουν το 48,3% της ολικής αδράνειας.

Η PCA έδωσε 6 διαστάσεις, με κριτήριο α Cronbach $\geq 0,70$, που ερμηνεύουν το 43,5%.

Στατιστική Ανάλυση (2)

Επίσης, δημιουργήθηκε η τυπολογία των ερωτώμενων μέσω της Ιεραρχικής Ανάλυσης σε Συστάδες.

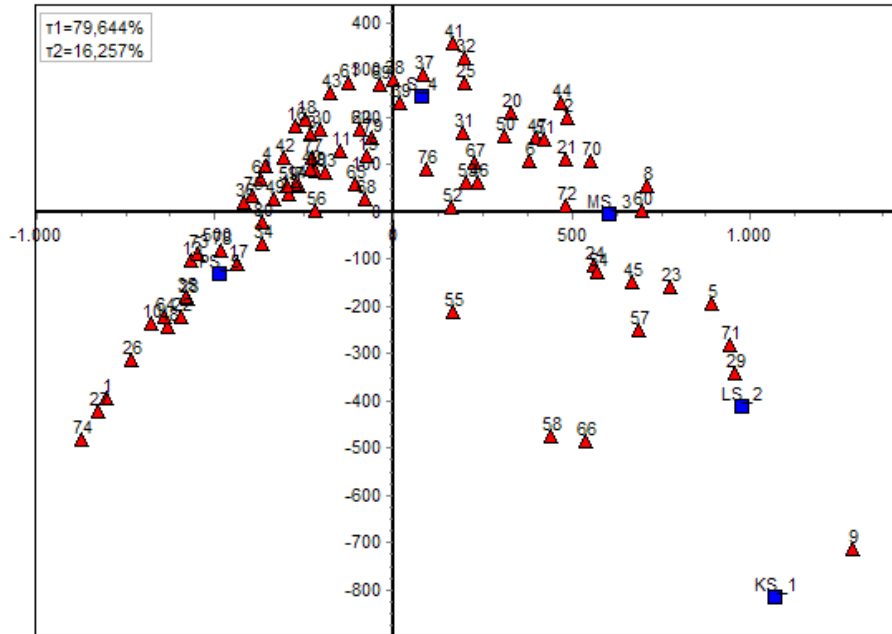
Οι αναλύσεις έγιναν με το λογισμικό CHIC Analysis v.1.1. και το SPSS v.15.0

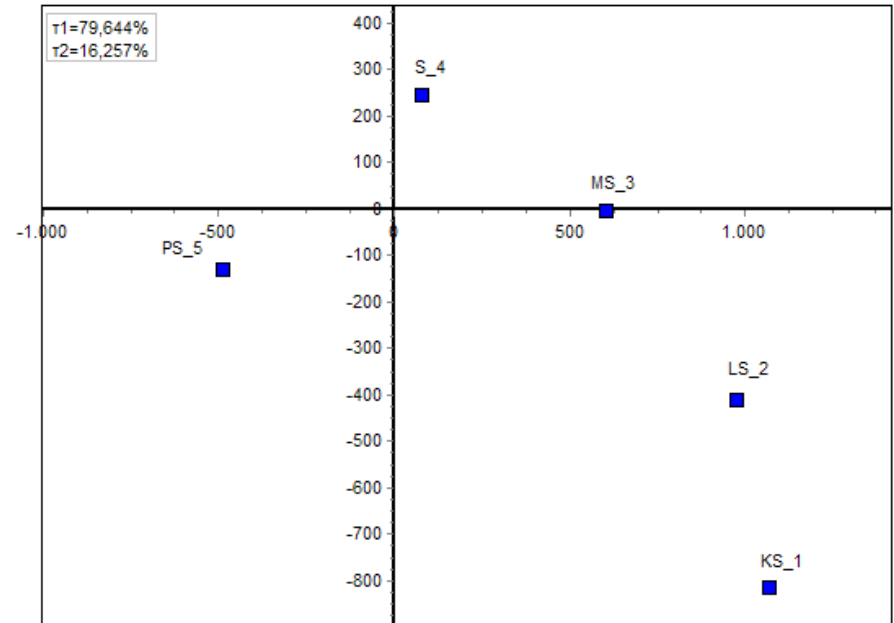
Εξωτερική Δομή της Κλίμακας (1)

Η AFC εφαρμόστηκε στον πίνακα συμπτώσεων απολύτων συχνοτήτων που διασταυρώνει τις 80 αξίες με τις πέντε διαβαθμίσεις απαντήσεων: «καθόλου», «λίγο», «αρκετά», «πολύ», «πάρα πολύ».

Εξωτερική Δομή της Κλίμακας Μέτρησης Προσωπικών Αξιών (2)

Παραγοντικό επίπεδο 1x2

Παραγοντικό επίπεδο 1x2

Εξωτερική δομή κλίμακας μέτρησης Προσωπικών Αξιών I και II αντίστοιχα

Παρατηρούμε, στο αριστερό διάγραμμα, το Guttman effect και στο δεξιό διάγραμμα ότι οι πέντε διαβαθμίσεις απαντήσεων προβάλλονται στον πρώτο παραγοντικό άξονα, από τα δεξιά προς τα αριστερά, σύμφωνα με την *a priori* φυσική διάταξή τους (O1 Πάρα πολύ σημαντική - O5: Καθόλου σημαντική)

Εσωτερική Δομή της Κλίμακας Μέτρησης Προσωπικών Αξιών

- Η ανάδειξη των δομικών αξόνων (παραγόντων) του συστήματος αξιών των ερωτώμενων έγινε, τελικά, με τη μέθοδο PCA με varimax περιστροφή των αξόνων διότι:
  - το επιτρέπουν τα αποτελέσματα της μελέτης της εξωτερικής δομής της κλίμακας,
  - υπάρχει η δυνατότητα περιστροφής των αξόνων.

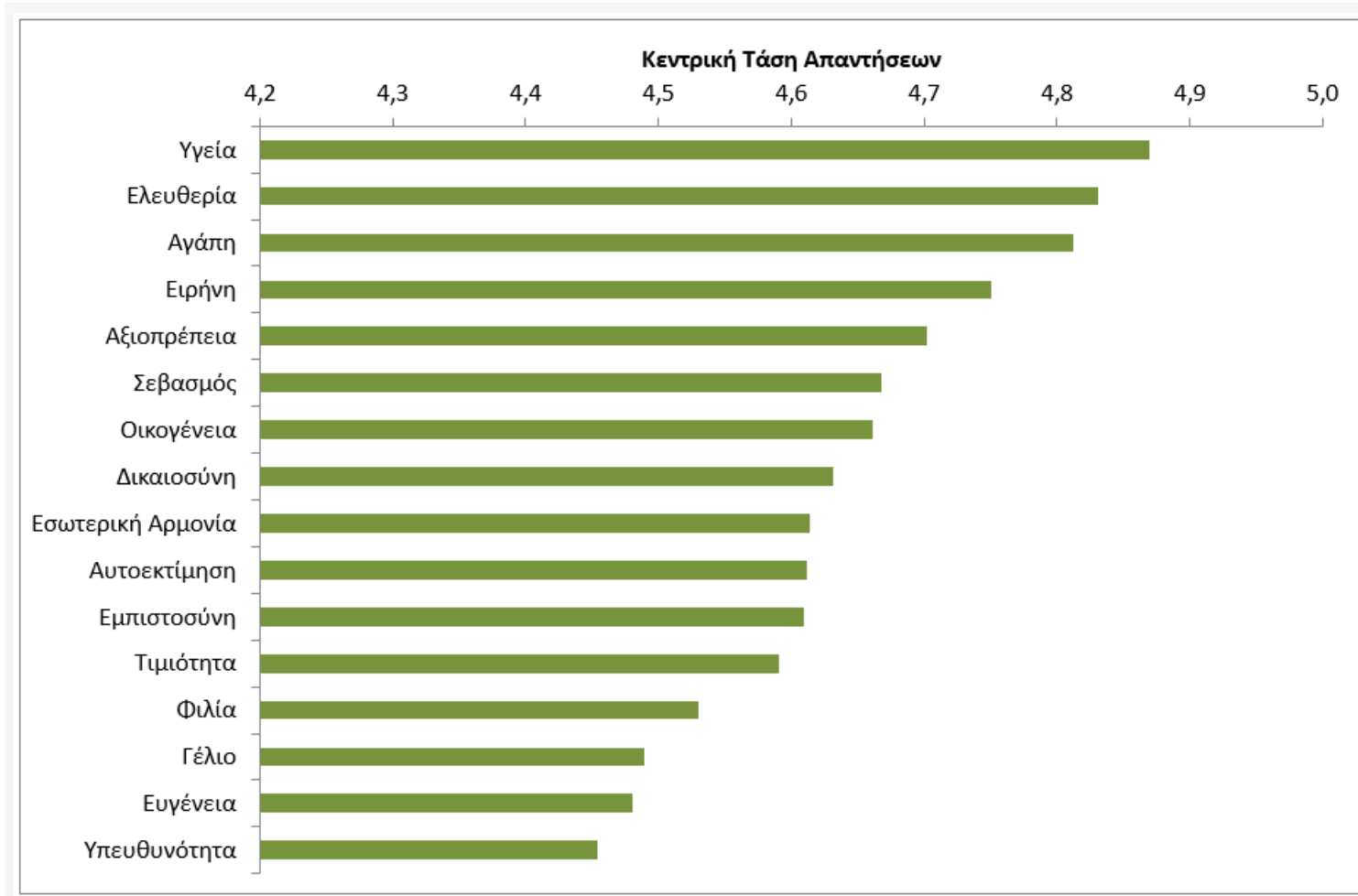
Αποτελέσματα: οι πάρα πολύ σημαντικές αξίες

	Πάρα Πολύ Σημαντικές Αξίες	ΜΟ
1	Υγεία (1)*	4,9
2	Ελευθερία (3)	4,8
3	Αγάπη (2)	4,8
4	Ειρήνη (5)	4,8
5	Αξιοπρέπεια (8)	4,7
6	Σεβασμός (13)	4,7
7	Οικογένεια (11)	4,7
8	Δικαιοσύνη (7)	4,6
9	Εσωτερική Αρμονία (18)	4,6
10	Αυτοεκτίμηση (17)	4,6
11	Εμπιστοσύνη (15)	4,6
12	Τιμιότητα (12)	4,6
13	Φιλία (6)	4,5
14	Γέλιο (16)	4,5
15	Ευγένεια (10)	4,5
16	Υπευθυνότητα (4)	4,5

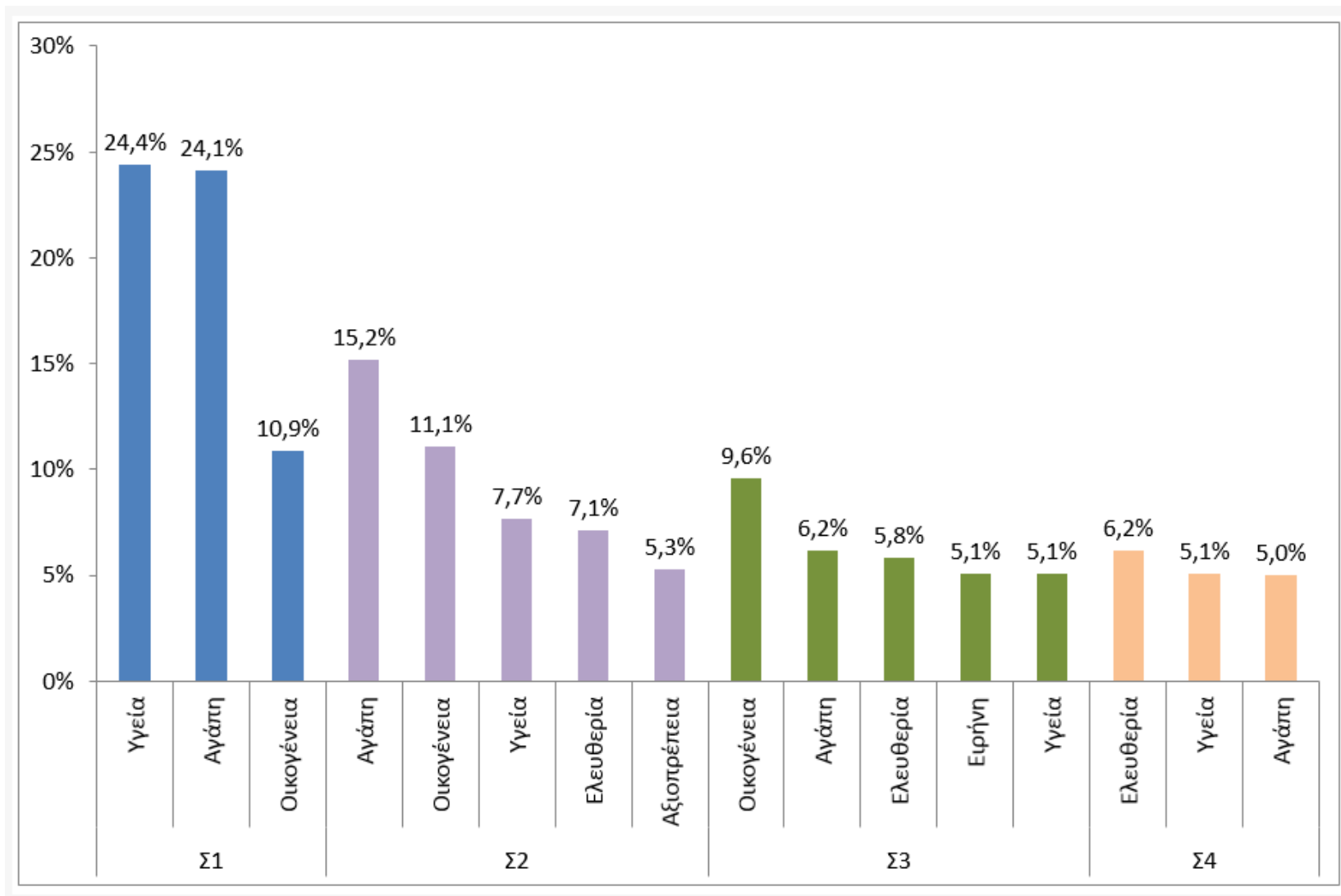
Πάρα Πολύ σημαντικές αξίες
1. Υγεία*
2. Αγάπη
3. Ελευθερία
4. Υπευθυνότητα
5. Ειρήνη
6. Φιλία
7. Δικαιοσύνη
8. Αξιοπρέπεια
9. Έρωτας
10. Ευγένεια
11. Οικογένεια
12. Τιμιότητα
13. Σεβασμός
14. Αλληλεγγύη
15. Εμπιστοσύνη
16. Γέλιο
17. Αυτοεκτίμηση
18. Εσωτερική αρμονία
19. Προσωπική ανάπτυξη
20. Γνώση

* Σε παρένθεση, η θέση της αξίας στην έρευνα του 2011

Οι Σημαντικότερες Αξίες του ΕΠΑ-80

Οι Σημαντικότερες Αξίες του ΕΠΑ-5άδες

Αποτελέσματα (1)

- Σύμφωνα με την κατάταξη των αξιών, αυτές που είναι ιδιαίτερα σημαντικές, κατά βάση, ανήκουν στις αξίες της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής. Παρεισφρέουν, βέβαια, οι αξίες της «ειρήνης» και της «οικογένειας» που μπορεί να θεωρηθούν ως όροι κοινωνικής «προστασίας» για την πραγμάτωση των αξιών στον ιδιωτικό χώρο.
- Η εικόνα αυτή ενισχύεται και από τα δεδομένα που προκύπτουν από την επιλογή των σημαντικών αξιών σε πεντάδες. Πρόκειται για αξίες που συνδέονται με την τάση για δημιουργία αμυντικών μηχανισμών και αναζήτηση εσωτερικής ισορροπίας και σταθερότητας.

Αποτελέσματα (2)

- Το αξιοσημείωτο σε σχέση με τα αντίστοιχα δεδομένα της έρευνας του 2011 είναι πως οι αξίες της «φιλίας» «ευγένειας» και «υπευθυνότητας», οι οποίες συνδέονται με τις κοινωνικές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του ατόμου, έχουν τώρα διολισθήσει στις τελευταίες θέσεις των «πάρα πολύ σημαντικών αξιών». Η θέση τους, λοιπόν, παρουσιάζει μια τάση εξασθένησης που ενισχύεται από τον εξοβελισμό των αξιών του «έρωτα» και της «αλληλεγγύης» (ενίσχυση εσωστρέφειας).

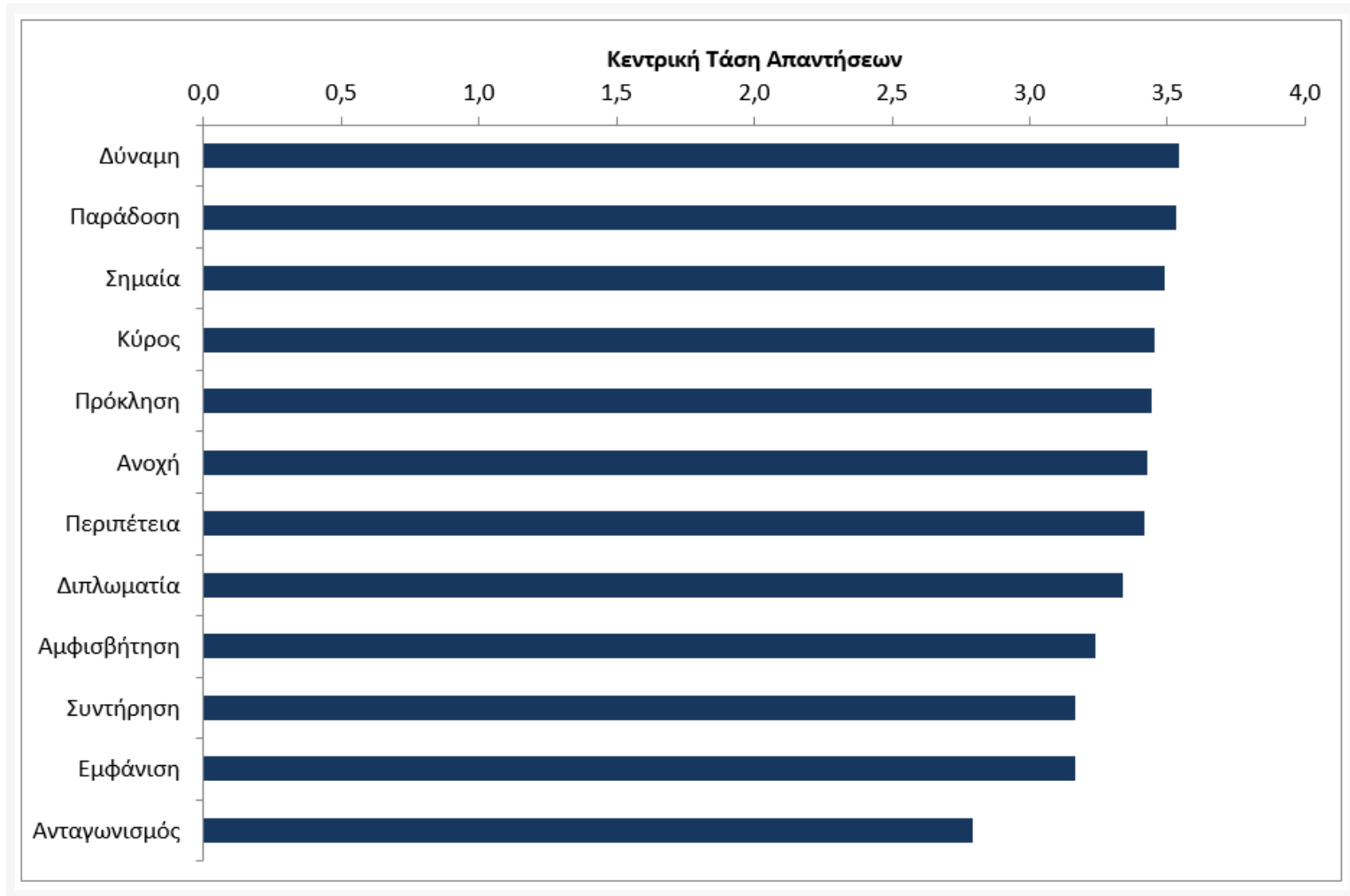
Αποτελέσματα: οι λιγότερο σημαντικές αξίες

	Καθόλου έως Κάπως Σημαντικές Αξίες	ΜΟ
12	Δύναμη	3,5
11	Παράδοση	3,5
10	Σημαία	3,5
9	Κύρος	3,5
8	Πρόκληση	3,4
7	Ανοχή	3,4
6	Περιπέτεια	3,4
5	Διπλωματία	3,3
4	Αμφισβήτηση	3,2
3	Συντήρηση	3,2
2	Εμφάνιση	3,2
1	Ανταγωνισμός	2,8

Καθόλου έως Κάπως Σημαντικές Αξίες
58. Πίστη - Θρησκεία
70. Συναίνεση
44. Κοινότητα
55. Πατρίδα
02. Αισθητική
51. Ορθολογισμός
72. Τάξη
21. Διεκδίκηση

Οι Λιγότερο Σημαντικές Αξίες του ΕΠΑ-80

Αποτελέσματα (3)

- Σε ό, τι αφορά τις «καθόλου ως κάπως σημαντικές» αξίες, τα σχετικά ευρήματα δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις: προκύπτει η ίδια έμφαση στις εθνοκεντρικές / παραδοσιακές αξίες («παράδοση», «σημαία», «συντήρηση») σε συνδυασμό με τάσεις για κοινωνική αναγνώριση και κύρος έως την αυταρχική επιβολή («Κύρος», «Εμφάνιση», «Δύναμη», «Τάξη»), ενώ προσλαμβάνουν και μια ριζοσπαστική / ρηξικέλευθη διάσταση («Αμφισβήτηση», «Πρόκληση», «Περιπέτεια»).

Αποτελέσματα (4)

- Πάντως, οι «καθόλου ως κάπως σημαντικές» αξίες δεν αναιρούν τον πυρήνα των συμπερασμάτων που προκύπτει με βάση τις «πάρα πολύ σημαντικές», σε ό, τι αφορά τις στάσεις των υποκειμένων απέναντι στην εισαγωγή καινοτομιών και την ανανέωση του κοινωνικού ιστού.

Διερεύνηση Εσωτερικής Δομής της Κλίμακας μέτρησης των αξιών

- Η Ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες εφαρμόστηκε στις απαντήσεις των 460 φοιτητών / φοιτητριών αναφορικά με τη σημαντικότητα των 80 αξιών.
- Η ανάλυση ανέδειξε 6 σημαντικούς άξονες αξιών.

Αξίες παράγοντα F1:

προσιδιάζουν στα δυναμικά στοιχεία του κοινωνικού ιστού (αναζήτηση ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας, θετική στάση στην καινοτομία και τον εκσυγχρονισμό).

Στο επίκεντρο το επιχειρείν, αν και οι καιροί είναι δύσκολοι.

Ολική Αδράνεια = 25%

α του Cronbach = 0,951

Φορτία

A32 - Επίτευξη	0,655
A19 - Δημιουργικότητα	0,626
A25 - Δυνατότητα αλλαγών	0,620
A24 - Δύναμη	0,610
A18 - Γνώση	0,588
A21 - Διεκδίκηση	0,571
A20 - Διανόηση	0,559
A60 - Πρόκληση	0,553
A41 - Ικανότητα	0,551
A39 - Θάρρος	0,549
A31 - Επιμονή	0,526
A29 - Εμφάνιση	0,521
A02 - Αισθητική	0,467
A15 - Αυτοπραγμάτωση	0,467
A37 - Ευημερία	0,448
A51 - Ορθολογισμός	0,433
A61 - Πρόοδος	0,428
A38 - Ευχαρίστηση	0,414

Αξίες παράγοντα F2

Αξίες παράγοντα F2:
Προσανατολισμός στην επίτευξη της εσωτερικής - προσωπικής ισορροπίας - αρμονίας μέσω των διαπροσωπικών σχέσεων, αξίες ανοιχτότητας στον άλλον

Φορτία

A17 - Γέλιο	0,654
A47 - Οικειότητα	0,556
A40 - Θετικότητα	0,541
A34 - Έρωτας	0,536
A80 - Χιούμορ	0,533
A65 - Σεξουαλική ζωή	0,533
A53 - Παιχνίδι	0,518
A78 - Φιλία	0,489
A79 - Φιλοξενία	0,460
A52 - Πάθος	0,460
A30 - Επικοινωνία	0,437
A35 - Εσωτερική Αρμονία	0,421
A50 - Ομαδική εργασία	0,415

Ολική Αδράνεια = 4,7%

α του Cronbach = 0,847

Αξίες παράγοντα F3

Φορτία

Αξίες παράγοντα F3:
Εθνοκεντρισμός,
προσανατολισμός στις
παραδοσιακές αξίες της
ελληνικής κοινωνίας

A55 - Πατρίδα	0,781
A66 - Σημαία	0,761
A58 - Πίστη - Θρησκεία	0,744
A72 - Τάξη	0,602
A54 - Παράδοση	0,564
A73 - Τιμιότητα	0,493
A67 - Σταθερότητα	0,455
A48 - Οικογένεια	0,424

Ολική Αδράνεια = 4,3%

α του Cronbach = 0,777

Αξίες παράγοντα F4

Φορτία

Αξίες παράγοντα F4:

Προσανατολισμός στις **κοινωνικές - συλλογικές αξίες** (δέσμευση του ατόμου, με βάση αυτές τις αξίες, απέναντι στην κοινωνική ομάδα που ανήκει)

A44 - Κοινότητα	0,587
A04 - Αλληλεγγύη	0,571
A75 - Υπευθυνότητα	0,570
A56 - Περιβάλλον	0,533
A05 - Αμφισβήτηση	0,471
A43 - Κατανόηση	0,470
A42 - Ισότητα	0,468
A16 - Βοήθεια προς τους άλλους	0,466
A11 - Αποδοχή του διαφορετικού	0,454
A03 - Ακεραιότητα	0,442
A59 - Πνευματική Ανάπτυξη	0,438
A77 - Φιλαλήθεια	0,412

Ολική Αδράνεια = 3,2%

α του Cronbach = 0,730

Αξίες παράγοντα F5

Αξίες παράγοντα F5:

Φιλελεύθερη απόχρωση αξιών, με διαχρονική και πανανθρώπινη διάσταση

Ολική Αδράνεια = 3,2%
 α του Cronbach = 0,710

	Φορτία
A27 - Ελευθερία	0,545
A22 - Δικαιοσύνη	0,517
A12 - Ασφάλεια	0,502
A13 - Αυτοεκτίμηση	0,500
A10 - Αξιοπρέπεια	0,472
A01 - Αγάπη	0,441
A26 - Ειρήνη	0,439
A14 - Αυτοέλεγχος	0,424
A64 - Σεβασμός	0,404

Αξίες παράγοντα F6

Φορτία

Αξίες παράγοντα F6:

Έμφαση στην αρμονική
συνύπαρξη με το Άλλο,
το διαφορετικό

A08 - Ανοχή	0,529
-------------	-------

A06 - Αναγνώριση	0,442
------------------	-------

A46 - Να ανήκεις - Να συνδέεσαι	0,416
------------------------------------	-------

A09 - Ανταγωνισμός	0,402
--------------------	-------

Ολική Αδράνεια = 3,1

α του Cronbach = 0,700

Διερεύνηση Εσωτερικής Δομής της Κλίμακας μέτρησης των αξιών: Συμπεράσματα

- Η ίδια τάση πολυμερισμού στα αξιακά συστήματα, η οποία εμφανίσθηκε στην προηγούμενη έρευνα του 2011 εμφανίζεται και στην παρούσα. Η τάση αυτή φαίνεται ότι παγιώνεται, ενώ η υποχώρηση του αξιακού δίπολου που είχε εμφανισθεί στην έρευνα του 2007 φαίνεται ότι δεν αποτελεί συγκυριακό φαινόμενο.
- Είναι πολύ πιθανό ότι η εν λόγω τάση έχει σχέση με τις κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες στην κοινωνική πραγματικότητα που βρίσκεται σε μια παρατεταμένη μεταβατική φάση.

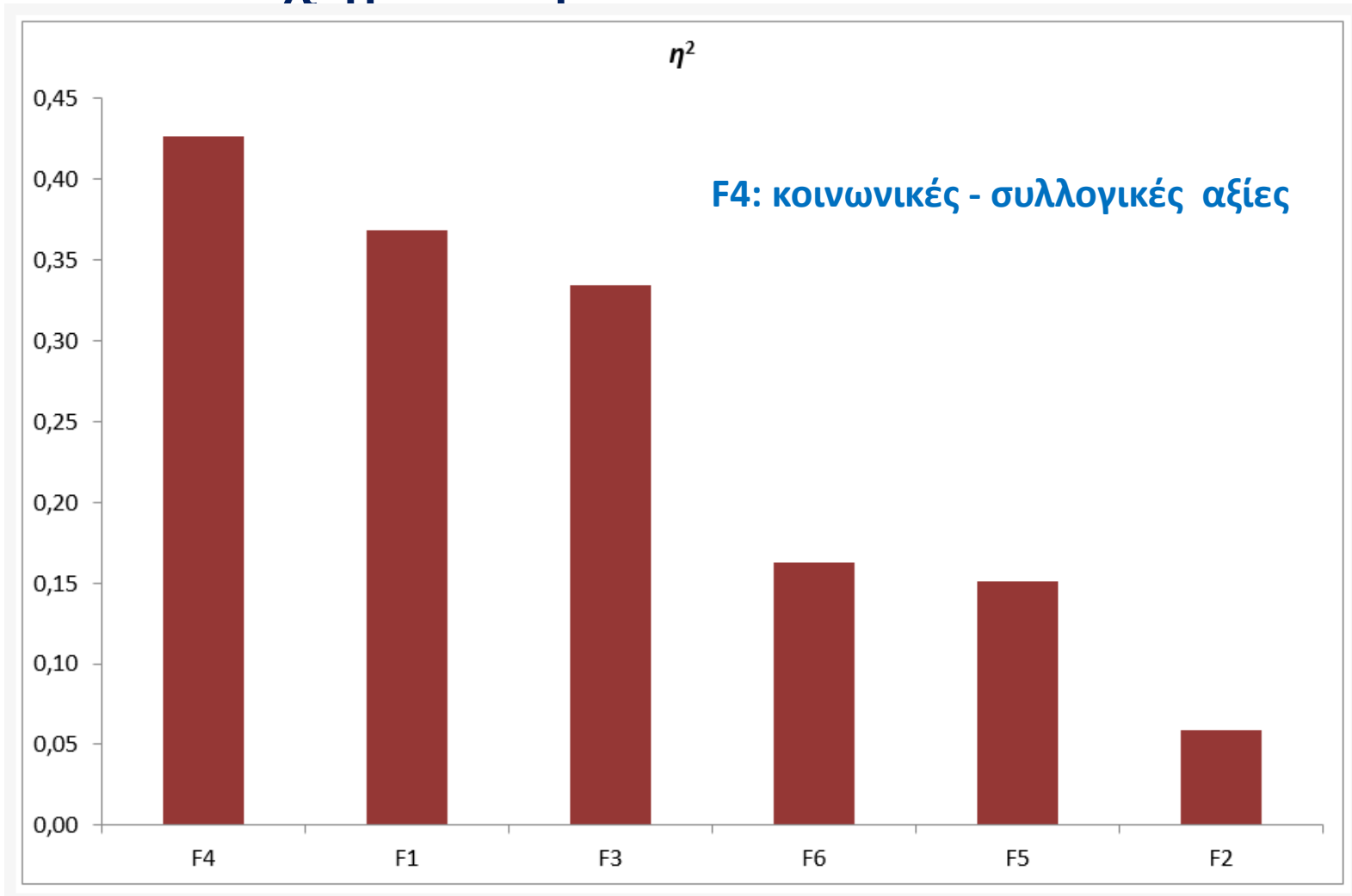
Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (1)

- Με βάση τους παραγοντικούς βαθμούς των ερωτώμενων πραγματοποιήθηκε Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (μετρική: το τετράγωνο της Ευκλείδειας απόστασης, μέθοδος σχηματισμού των συστάδων: κριτήριο του Ward)
- Αναδείχτηκαν τέσσερις συστάδες ερωτώμενων

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (2)

- Ο παράγοντας αξιών που παίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση των συστάδων, είτε ως ισχυρή θετική επιλογή είτε ως ισχυρή επιλογή με αρνητικό πρόσημο είναι ο F4 (προσανατολισμός στις κοινωνικές/συλλογικές αξίες).
- Αν και οι συστάδες στις οποίες εμφανίζεται δεν είναι πολυπληθείς, εν τούτοις αυτή η επιλογή υποστηρίζεται με τη μεγαλύτερη ένταση και ισχύ.

Συμβολή Παραγοντικών Αξόνων στον Σχηματισμό των Συστάδων

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (4)

Η πρώτη συστάδα **C1** αποτελείται από 61 άτομα (σύνολο 367) 16,6% και παρουσιάζει θετική φόρτιση για τον παράγοντα F4 και ισχυρή αρνητική φόρτιση στον παράγοντα F3 και λιγότερο αρνητική φόρτιση στους παράγοντες F5 και F6.

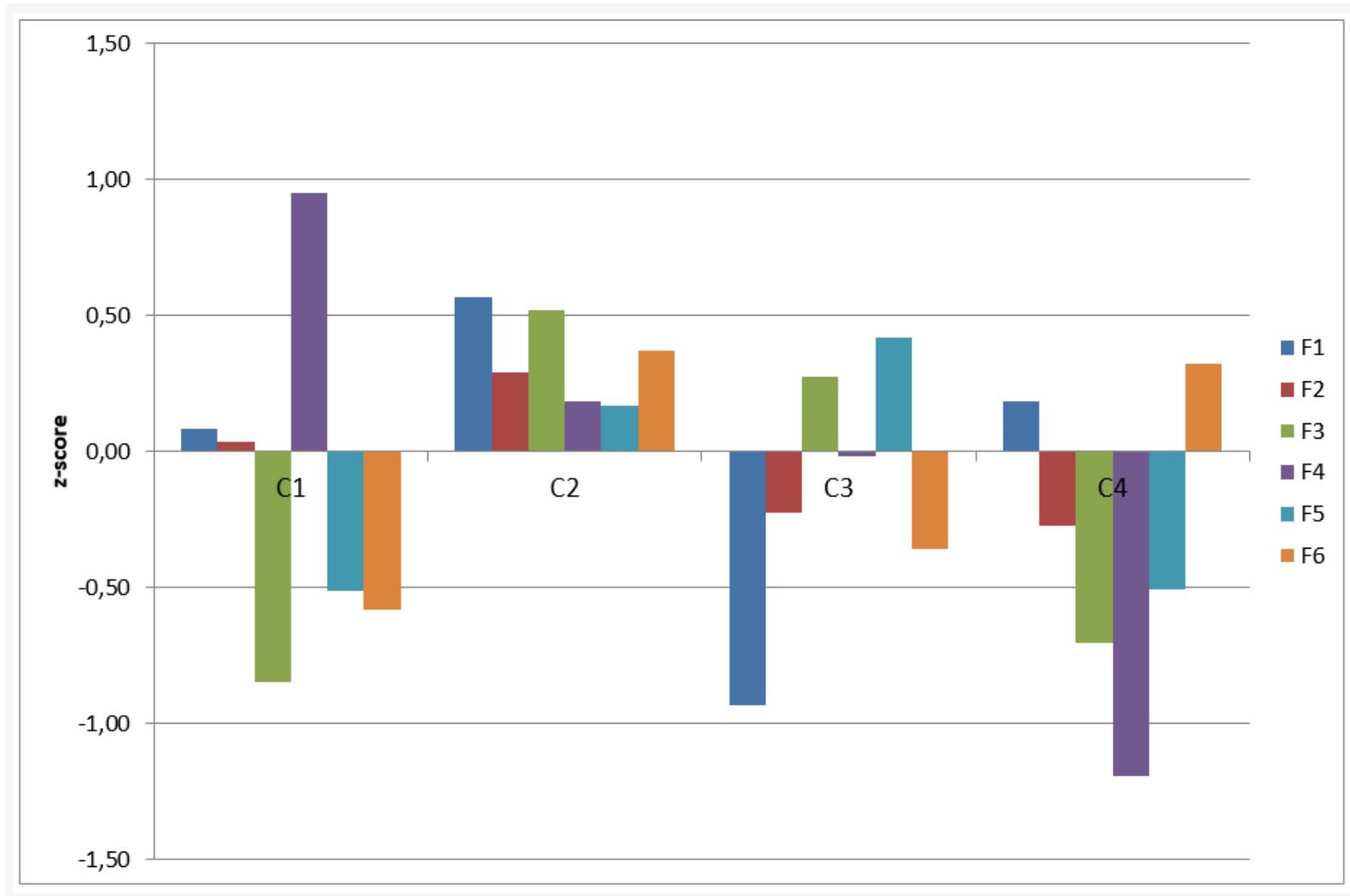
Η δεύτερη συστάδα **C2** αποτελείται από 136 άτομα (37,1%), παρουσιάζει μέτρια θετική φόρτιση για όλους τους παράγοντες.

η τρίτη συστάδα **C3** αποτελείται από 102 άτομα (27,8%), παρουσιάζει ισχυρή αρνητική φόρτιση για τον παράγοντα F1, μέτρια αρνητική φόρτιση για τους παράγοντες F2 και F6, ενώ παρουσιάζει μέτρια θετική φόρτιση για τον F3 και τον F5.

η τέταρτη συστάδα **C4** αποτελείται από 68 άτομα (18,5%), παρουσιάζει ισχυρή αρνητική φόρτιση για τον παράγοντα F3, και ακόμη ισχυρότερη για τον F4, ήπια αρνητική φόρτιση για τους F2 και F5, ενώ παρουσιάζει μέτρια θετική φόρτιση για τους F1 και F6.

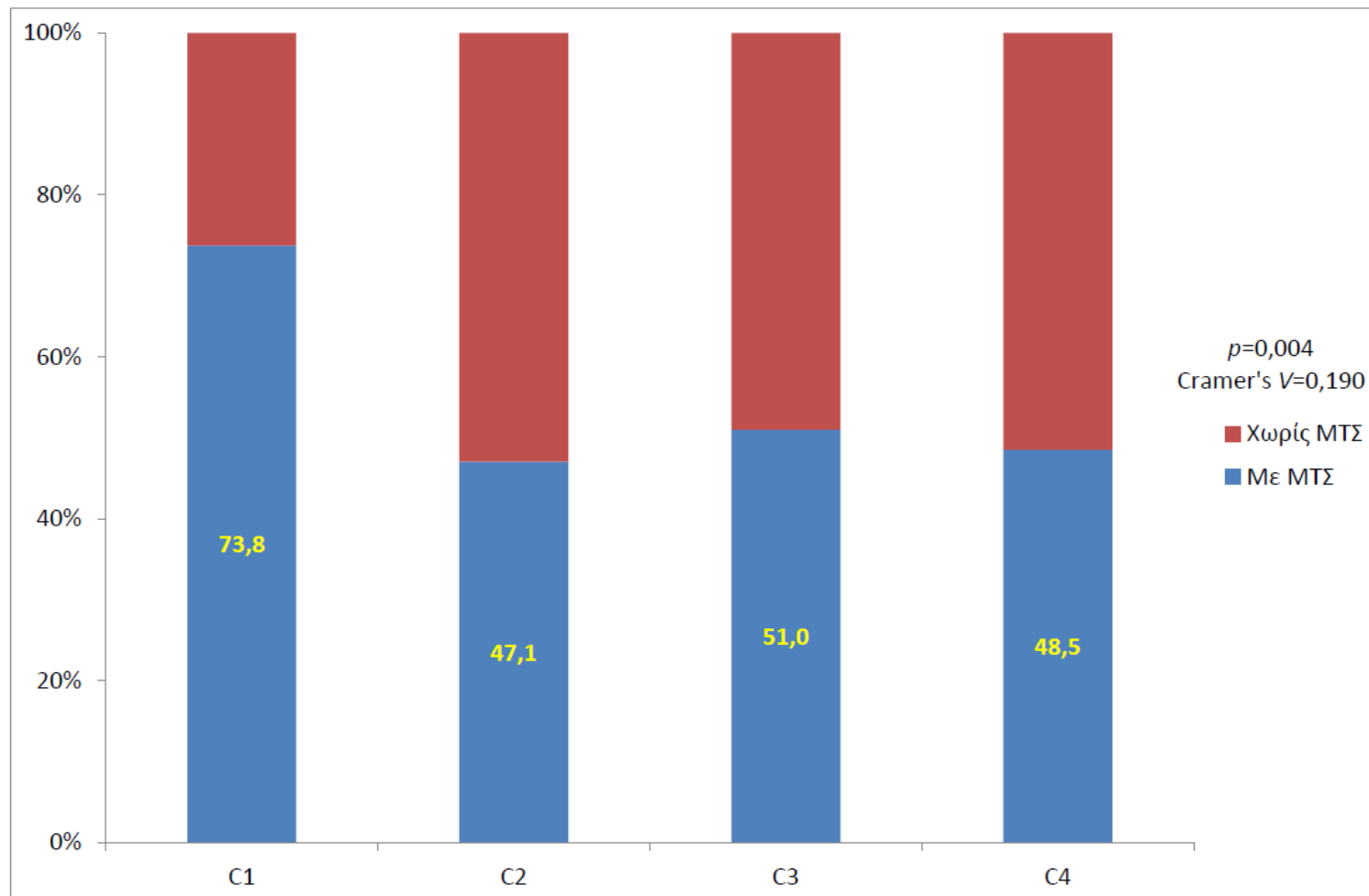

Το Προφίλ των Συστάδων

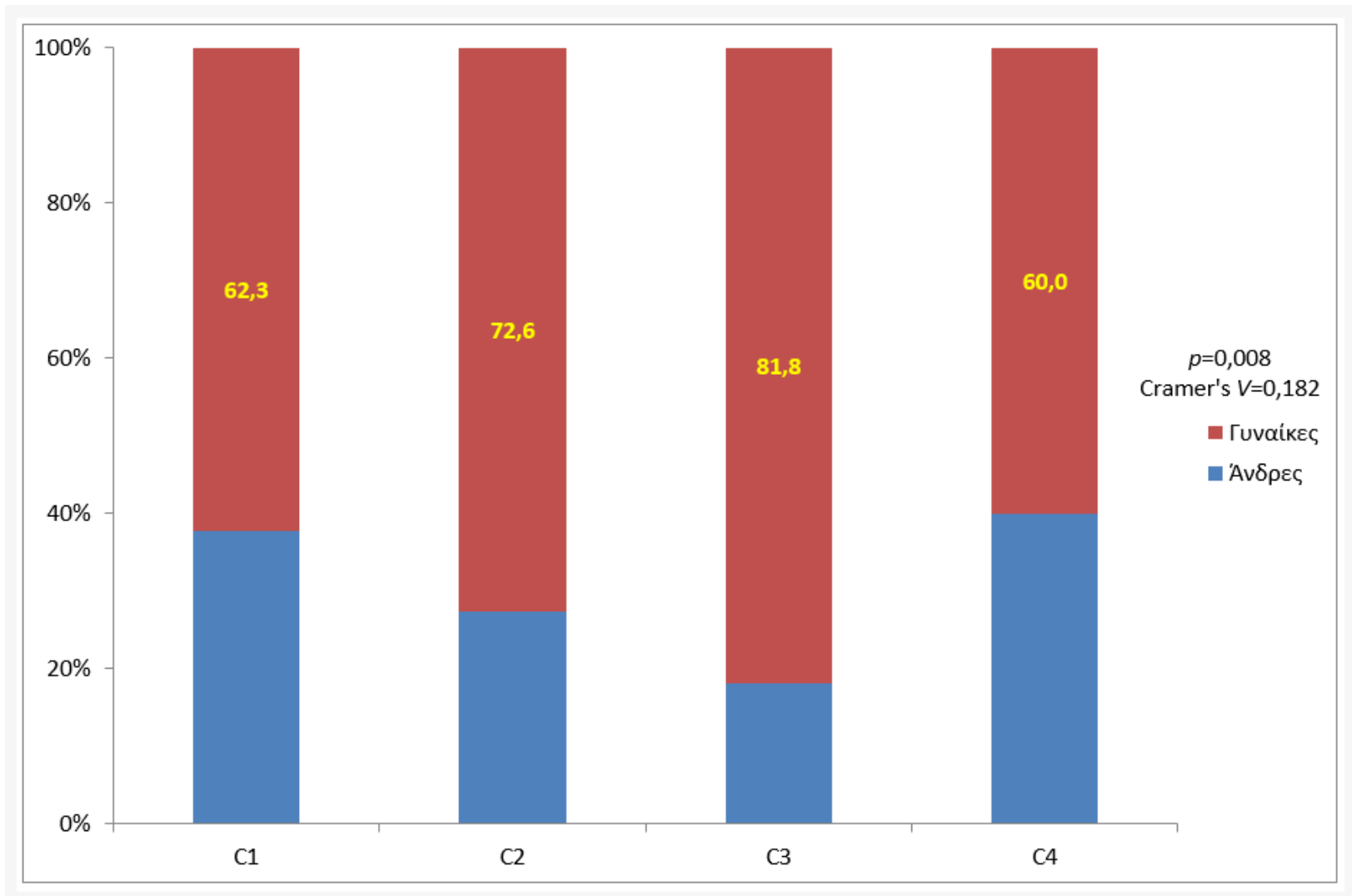
Προφίλ Συστάδων 2^{ου} Επιπέδου

% κατόχων μεταπτυχιακού ανά συστάδα

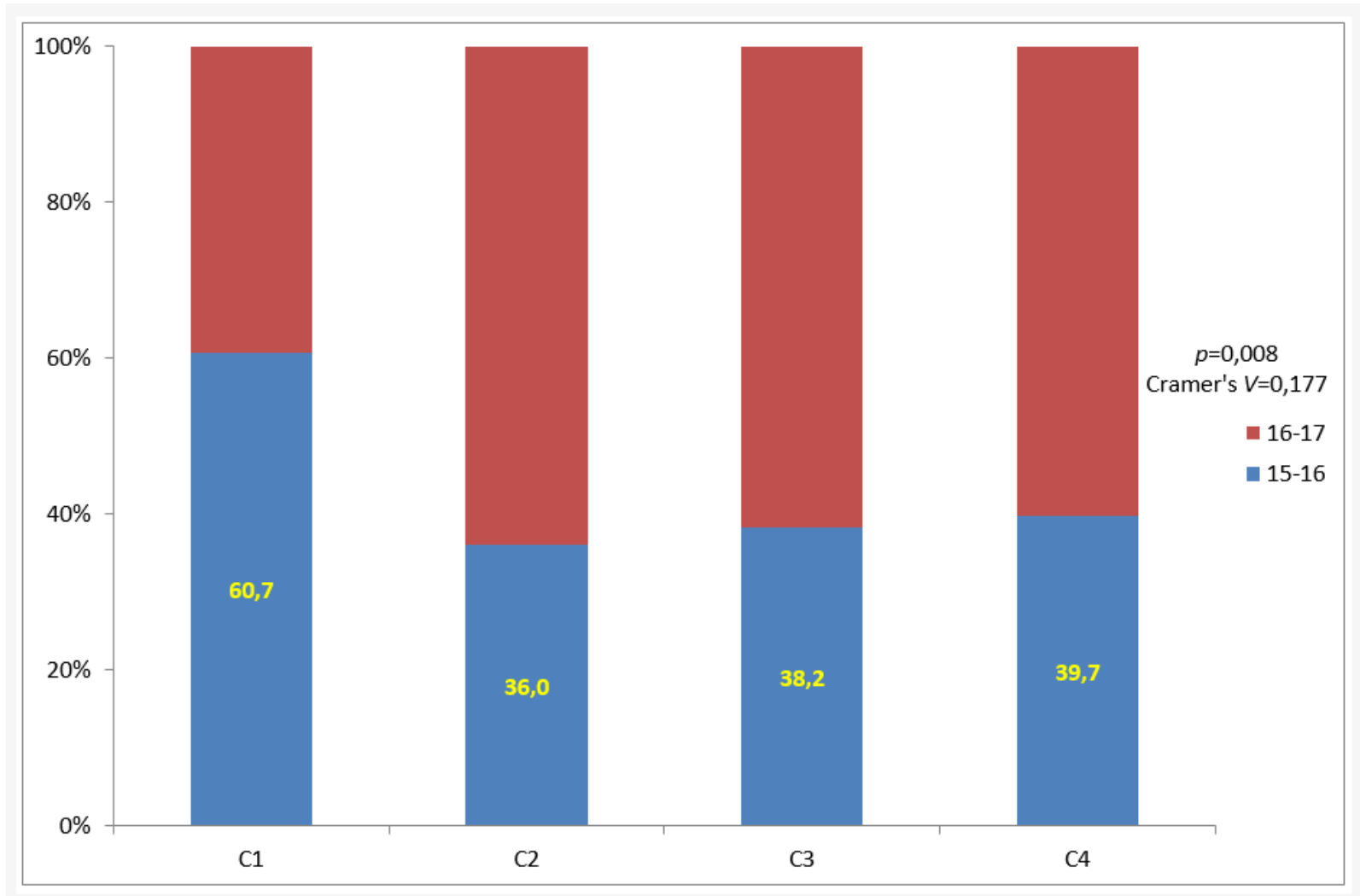
Προφίλ Συστάδων 2^{ου} Επιπέδου

% γυναικών και ανδρών ανά συστάδα

Προφίλ Συστάδων 2^{ου} Επιπέδου

% υποκειμένων από κάθε ακαδημαϊκό έτος ανά συστάδα

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (6)

- Η πρώτη ομάδα (C1) παρουσιάζει έναν ισχυρό προσανατολισμό προς τις κοινωνικές/συλλογικές αξίες, ενώ απορρίπτει έντονα τον εθνοκεντρικό/ παραδοσιακό προσανατολισμό και λιγότερα έντονα τη φιλελεύθερη διάσταση των ατομικών δικαιωμάτων και την ανεκτικότητα στο διαφορετικό.
- Η συντριπτική πλειονότητα των μελών αυτής της ομάδας διαθέτουν υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα και ανήκουν στο γυναικείο φύλο.

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (7)

- Η δεύτερη ομάδα (C2) υιοθετεί έναν προσανατολισμό με μέτρια ισχύ προς το σύνολο των παραγόντων. Επομένως, εκδηλώνει μια τάση ισόρροπη και μετριοπαθή. Πρόκειται για την πιο πολυπληθή ομάδα. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι διαμορφώνει το κυρίαρχο αξιακό σύστημα και τη γενική τάση.
- Τα μέλη της κατανέμονται με ισόρροπο τρόπο στην κλίμακα των ακαδημαϊκών τίτλων και, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, η πλειονότητά τους ανήκουν στο γυναικείο φύλο.

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (8)

- Η τρίτη ομάδα (C3) απορρίπτει με ισχυρό τρόπο τον καινοτομικό προσανατολισμό στον τομέα των αξιών και φαίνεται ότι αισθάνεται ανασφάλεια για την ανάληψη ρίσκου. Επιλέγει με ήπια ένταση τις αξίες του εθνοκεντρισμού και της παράδοσης, αλλά και του φιλελευθερισμού, ενώ απορρίπτει επίσης με ήπια ένταση τις αξίες της εσωτερικής/προσωπικής ανάπτυξης και των διαπροσωπικών σχέσεων.
- Τα μέλη της κατανέμονται με ισόρροπο τρόπο στην κλίμακα των ακαδημαϊκών τίτλων και ανήκουν στην πλειονότητά τους, σε μεγαλύτερο βαθμό, στο γυναικείο φύλο.

Ιεραρχική Ανάλυση σε Συστάδες (9)

- Η τέταρτη ομάδα (C4) παρουσιάζει ισχυρή απόρριψη του καινοτομικού προσανατολισμού και φαίνεται ότι αισθάνεται ανασφάλεια προς την ανάληψη ρίσκου, αλλά και των εθνοκεντρικών/ παραδοσιακών αξιών.
- Παρουσιάζει ισορροπία στην κατανομή των ακαδημαϊκών προσόντων και στην εκπροσώπηση των δύο φύλων.

Συμπεράσματα - Συζήτηση (1)

Με βάση τα δεδομένα της έρευνας, προκύπτει ότι:

- οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους βρίσκονται στο ίδιο στάδιο προσωπικής ανάπτυξης με αυτούς που συμμετείχαν στις προηγούμενες έρευνες,
- τοποθετούν στην ανώτερη κλίμακα των αξιών «την ασφάλεια» και κατατάσσονται στο πρώτο από τα 6 στάδια της προσωπικής ανάπτυξης της κλίμακας της Loevinger, στο στάδιο της «αυτοπροστασίας».

Συμπεράσματα - Συζήτηση (2)

- Η γενική τάση που προκύπτει με βάση την επιλογή των «πολύ σημαντικών αξιών» και ενισχύεται και από την επιλογή των 5 σημαντικότερων αξιών συνίσταται σε μια **κλιμάκωση της φυγής από την κοινωνική πραγματικότητα** και στη συνακόλουθη **επιζήτηση διαμόρφωσης «αμυντικών μηχανισμών» αυτοπροστασίας.**
- Η κοινωνική διάσταση των «αμυντικών μηχανισμών» **βαίνει ελαττούμενη** σε σύγκριση με τα δεδομένα της έρευνας του 2011. Ο ιδιωτικός/προσωπικός χώρος φαίνεται να καθίσταται ένα είδος καταφυγίου.

Συμπεράσματα - Συζήτηση (3)

- Η τάση αυτή ίσως θα μπορούσε να εξισορροπηθεί από τον ισχυρό προσανατολισμό της 1^{ης} ομάδας προς τις κοινωνικές/συλλογικές αξίες. Όμως, ο προσανατολισμός αυτός εξουδετερώνεται από τον αρνητικό προσανατολισμό της 4^{ης} ομάδας στον ίδιο παράγοντα αξιών, ενώ οι άλλες ομάδες δεν εμφανίζονται να επιλέγουν με ιδιαίτερη ένταση εναλλακτικά αξιακά συστήματα, αν και αποτελούν τον βασικό κορμό με βάση το πλήθος τους.

Συμπεράσματα - Συζήτηση (4)

- Η τάση αυτή προφανώς τροφοδοτείται από την παρατεταμένη οικονομική - κοινωνική κρίση, αλλά και από το γεγονός ότι η προοπτική της επαγγελματικής απορρόφησης των υποψήφιων εκπαιδευτικών φαίνεται να καθυστερεί, αφού η διεξαγωγή σχετικού διαγωνισμού δεν είναι ορατή στο άμεσο μέλλον.
- Ίσως και για μία σημαντική μερίδα των υποψήφιων εκπαιδευτικών η επιλογή του μελλοντικού επαγγέλματός τους να αποτελεί ένα ασφαλές καταφύγιο, ακόμη και για όσους διαθέτουν υψηλό επίπεδο ακαδημαϊκής εξειδίκευσης.

Συμπεράσματα - Συζήτηση (5)

Υπό τους ως άνω όρους, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, αυξάνεται ο βαθμός δυσκολίας για τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών και για ανάληψη πρωτοβουλιών από τους ερωτώμενους, στο πλαίσιο των σπουδών τους, με κατεύθυνση την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος.

Εξάλλου, ιδιαίτερα αρνητικοί όροι διαμορφώνονται με την ενίσχυση των αμυντικών μηχανισμών που τώρα επικεντρώνονται στον βαθύτερο πυρήνα της προσωπικής ύπαρξης, ενώ τροφοδοτούνται ισχυρότερα οι δυνάμεις αδρανείας στον συλλογικό ιστό.

Συμπεράσματα -Συζήτηση (6)

- Η ενίσχυση του κοινωνικού προσανατολισμού στα προγράμματα σπουδών καθίσταται πρώτη προτεραιότητα, για τους υπευθύνους του σχεδιασμού τους.
- Παράλληλα, απαιτείται η διαμόρφωση ενός πλαισίου συλλογικής ζωής για τους σπουδαστές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.
- Ο στόχος, πάντως, για την ενσωμάτωση στα προγράμματα σπουδών στοιχείων που θα προωθούν τον σκοπό της μεταβολής της στάσης και της νοοτροπίας των υποψήφιων δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί.
- Προς την κατεύθυνση αυτή, χρήσιμη θα ήταν η προσφορά στους εκπαιδευόμενους ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που θα προσφέρει δραστηριότητες που θα έχουν νόημα για αυτούς και θα τους εμπλέκουν βιωματικά.

Συμπεράσματα - Συζήτηση (7)

- Εκφράζουμε, τέλος, την επιφύλαξή μας για το αν οι όροι που εκτέθηκαν αποτελούν επαρκή συνθήκη για τη μεταβολή του αξιακού προσανατολισμού των φοιτητών μας, ώστε να αναιρεθούν τα αποτελέσματα της κοινωνικής κρίσης.
- Πάντως, οι εν λόγω όροι δεν παύουν να είναι αναγκαίοι τουλάχιστον για την ανάπτυξη αναστοχαστικής στάσης πάνω στον αξιακό προσανατολισμό τους. _

*Διερεύνηση προσωπικών αξιών φοιτησάντων στην Ανώτατη
Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
Θεσσαλονίκης τα ακαδημαϊκά έτη 2015-16 και 2016-17*

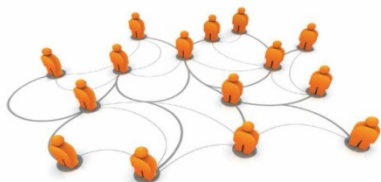
Οικονόμου Ανδρέας, anoiko@gmail.com

Μενεξές Γεώργιος, gmenexes@agro.auth.gr

Γεωργιάδης Μιχάλης, mixalisg@otenet.gr

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

9^ο πανελλήνιο
συνέδριο
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
με διεθνή συμμετοχή

Θεσσαλονίκη 28-30 Σεπτεμβρίου 2017